

# **Právní odpovědnost v praxi ředitelů základních škol**

**JUDr. Eva Janečková**

# Úvod

Ve školní praxi často dochází k situacím, kdy ředitelé jsou nuceni řešit nestandardní situace v oblasti občanskoprávní a pracovněprávní odpovědnosti, v některých případech s přesahem do trestněprávní roviny, jež mohou skončit až soudním sporem.

# Nástup dítěte do školy

## Zákonný zástupce dítěte - rodič

Každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý jen k právním jednáním co do povahy přiměřených rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku

⇒ Zákonný zástupce zastupuje dítě až do dovršení zletilosti (tj. 18 let), kdy dítě nabývá plné svéprávnosti.

U nezletilých dětí jsou zákonnými zástupci zpravidla jejich rodiče za podmínky, že jsou svéprávní a jsou v plném rozsahu nositeli rodičovské odpovědnosti.

## Zákonný zástupce dítěte - pěstoun

Pěstounská péče je forma náhradní rodinné péče, při které pěstoun o dítě osobně pečuje a je zodpovědný za jeho výchovu. Z právního hlediska ale mezi pěstounem a dítětem nevzniká takový poměr, jaký je mezi rodiči a dítětem.

Pěstoun má právo zastupovat dítě a spravovat jeho záležitosti jen v běžných věcech. K výkonu mimořádných záležitostí (např. vyřízení cestovního dokladu) musí požádat o souhlas zákonného zástupce dítěte).

## Zákonný zástupce dítěte - poručník

Poručníka ustanoví soud dítěti, jestliže tu není žádný z rodičů, který má a vůči svému dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu (rodiče dítěte zemřeli, byli zbaveni rodičovské zodpovědnosti, výkon jejich rodičovské zodpovědnosti byl pozastaven nebo jim byla omezena svéprávnost).

Poručník má práva a povinnosti srovnatelné s právy a povinnostmi rodičů. Poručník plní roli zákonného zástupce dítěte, ale jeho rozhodnutí v podstatné věci týkající se dítěte vyžaduje schválení soudu.

=> Jestliže se tedy bude jednat o podobně závažnou záležitost a tato se bude týkat dítěte, jež má poručníka, musí ředitel školy před svým rozhodnutím zjistit, zda žádost podaná v dané záležitosti spadá do oblasti, která musí být schválena soudem. A pokud ano, zda potřebné schválení bylo uděleno.



## **Zákonný zástupce dítěte - osvojení**

Osvojením (§ 794 až § 845 občanského zákoníku) vznikají mezi osvojitelem a osvojencem vztahy jako mezi rodičem a dítětem a mezi osvojencem a příbuznými osvojitele vztahy příbuzenské.

Osvojitel se stává zákonným zástupcem v plném rozsahu.

## **Práva a povinnosti zákonného zástupce podle školského zákona**

Ustanovení § 183 odst. 7 školského zákona - Zákonným zástupcem je pro účely tohoto zákona osoba, která je v souladu se zákonem nebo rozhodnutím soudu oprávněna jednat za dítě nebo nezletilého žáka.

=> Vzhledem k tomu, že školský zákon dává zákonným zástupcům práva a stanoví povinnosti, musí ředitel školy vědět, kdo je zákonným zástupce dítěte, v jaké rozsahu a za jakých podmínek, a to již v době podávání žádosti o přijetí ke vzdělávání.

## **Práva a povinnosti zákonného zástupce podle školského zákona**

Práva zákonných zástupců jsou specifikována především v § 21 školského zákona.

Odstavec 3 uvedeného paragrafu rozšiřuje výčet osob – kromě zákoných zástupců mají právo na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání v případě zletilých žáků a studentů právo také jejich rodiče, popřípadě osoby, které vůči zletilým žákům a studentům plní vyživovací povinnost.



## **Práva a povinnosti zákonného zástupce podle školského zákona**

**Povinnosti uložené školským zákonem v § 22 se však vztahují pouze k zákonným zástupcům:**

*Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni*

- a) zajistit, aby dítě a žák docházel řádně do školy nebo školského zařízení,*
- b) na vyzvání ředitele školy nebo školského zařízení se osobně zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte nebo žáka,*
- c) informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích dítěte nebo žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání,*
- d) dokládat důvody nepřítomnosti dítěte a žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,*
- e) oznamovat škole a školskému zařízení údaje podle § 28 odst. 2 a 3 a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost dítěte a žáka, a změny v těchto údajích.*

## Žádost o přijetí dítěte ke vzdělávání – podpisy rodičů

Základní otázka:

Musí ředitel/ředitelka školy vyžadovat na žádosti o přijetí ke vzdělávání podpisy obou rodičů?

Školský zákon nepoužívá termín „rodič/rodiče“, ale „zákonný zástupce“.

=> Jednotné číslo!!!!

## **Žádost o přijetí dítěte ke vzdělávání – podpisy rodičů**

Úprava školského zákona totiž vychází, stejně jako úprava obsažená v občanském zákoníku, z předpokladu pozitivního vztahu mezi rodiči při výkonu jejich rodičovské odpovědnosti.

Ustanovení § 876 občanského zákoníku - Rodičovskou odpovědnost vykonávají rodiče ve vzájemné shodě.

Oba rodiče zásadně zastupují dítě společně, jednat však může každý z nich samostatně. Není třeba, aby rodiče vykonávali povinnosti a práva z rodičovské odpovědnosti vždy spolu, vždy se jeden druhého dotazovali, jak rozhodnout, jak postupovat atd.

## **Žádost o přijetí dítěte ke vzdělávání – podpisy rodičů**

Lze tedy učinit závěr, že k podání přihlášky (resp. žádosti o přestup) postačí podpis jednoho zákonného zástupce nezletilého. Ředitel školy nemusí aktivně zjišťovat postoj druhého rodiče, protože občanský zákoník stanoví domněnku jeho souhlasu.

## **Dobrá víra ředitele školy**

Ustanovení § 876 odst. 3 občanského zákoníku - jedná-li jeden z rodičů v záležitosti dítěte sám vůči třetí osobě, která je v dobré víře, má se za to, že jedná se souhlasem druhého rodiče.

Ředitel tedy může vydat rozhodnutí o přijetí dítěte ke vzdělávání na základě přihlášky podepsané jedním z rodičů pouze tehdy, pokud je v dobré víře, že mezi rodiči bylo o volbě vzdělání dítěte dosaženo shody.

Pokud v době podání přihlášky ví, že mezi rodiči shody dosaženo nebylo, musí řízení o přijetí přerušit a rodiče odkázat na soud.



## **Dobrá víra ředitele školy**

Pokud se ředitel před vydáním rozhodnutí o přijetí dozví, že druhý rodič dítěte o podání přihlášky vůbec nevěděl, není již v dobré víře, že první rodič jedná se souhlasem druhého rodiče.

V tomto případě může rozhodnutí o přijetí vydat pouze v případě, kdy s tím druhý rodič souhlasí. Ředitel tedy musí stanovisko druhého rodiče zjišťovat.

# Elektronický zápis

## Odpovědnost ředitele školy za správné nastavení smluvních vztahů

Produkt (aplikaci, software...), který škola využívá vybírá:

- škola sama,
- zřizovatel pro všechny jím zřízené školy.

V obou případech je třeba dbát na správné uzavření smluv nejen z pohledu financování, ale také z pohledu ochrany osobních údajů.

## **Odpovědnost ředitele a odpovědnost zřizovatele**

Ve smyslu Obecného nařízení (GDPR) je tzv. správcem osobních údajů škola => odpovědnost za zpracovávané osobní údaje má škola, která je samostatnou právníckou osobou odlišnou od zřizovatele. ■

Přijímání dětí ke vzdělávání podle školského zákona je v plné kompetenci ředitele základní školy. Zřizovatel je vyjmut z tohoto procesu.

Je však povinen zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky, které jsou mu uloženy zmíněným školským zákonem.

## **Odpovědnost ředitele a odpovědnost zřizovatele**

Nejdůležitějším úkolem zřizovatele je tedy naplnění § 178 odst. 1 školského zákona:

*Obec je povinna zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území, v případě cizince s místem pobytu, a dětí umístěných na jejím území ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, které se v souladu se zvláštním právním předpisem nevzdělávají ve školách zřízených při těchto školských zařízeních. Obec*

- a) zřizuje a zrušuje základní školu, nebo*
- b) zajišťuje plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí.*

## **Přístup k osobním údajům uvedeným v systému**

Dochází tak k situacím, kdy jsou smlouvy uzavřeny pouze mezi zřizovatelem a dodavatelem produktu, který ale často má přístup k údajům zadaným do aplikace a s údaji pracuje. Ocitá se tak v pozici zpracovatele ve smyslu čl. 4 odst. 8 Obecného nařízení (GDPR), a to zpracovatele osobních údajů, jejichž správcem není zřizovatel, ale škola.

Vznikla tak paradoxní situace, že při zápisu do školy, kdy škola je správcem osobních údajů, nebyla tato škola účastníkem smluvních vztahů s dodavatelem aplikací a nemůže proces elektronického zápisu ovlivňovat a regulovat.



# Souhlas s pořízením fotografie

## Situace, kdy není nutné získat svolení ani souhlas

Před účinností Obecného nařízení (GDPR) se školy často „kryly“ generálními, informovanými souhlasy nebo prostě jen souhlasy se zpracováním osobních údajů, bez ohledu na to, k jakému účelu byly osobní údaje využívány.

### Rozdíl mezi svolením a souhlasem

*Svolení* - problematika ochrany osobních údajů, ale o ochranu soukromí, tj. o postup podle ustanovení § 84 a násl. občanského zákoníku, která upravují pořizování a používání podobizny;

*Souhlas* - jakýkoli svobodný, konkrétní, informovaný a jednoznačný projev vůle, kterým subjekt údajů dává prohlášením či jiným zjevným potvrzením své svolení ke zpracování svých osobních údajů [čl. 4 odst. 11 Obecného nařízení (GDPR)].

Souhlas je nezbytný až ve chvíli, kdy dochází k systematickému zpracování osobních údajů.

=> Pokud jsou v rámci běžného školního dne foceny děti např. jak si hrají na písku, nejsou přibližovány jejich obličeje a fotka není označena jejich jménem a příjmením, věkem, třídou apod., nejedná se o zpracování osobních údajů

Pokud jde momentky a jejich zveřejnění, které zachycují aktivity tříd a ne konkrétní osoby, není potřeba souhlasu zákonných zástupců. Nejedná se o zpracování osobních údajů, chybí systematicčnost.

Nejedná se ani o zachycení podoby ve smyslu § 84 občanského zákoníku.

→ **není vyžadováno svolení ani souhlas.**

## **Situace, kdy je nezbytné získat svolení podle občanského zákoníku**

V případech, kdy je to pro prezentaci dítěte vhodné, pořizuje škola fotografie, popř. videozáznam tak, že lze určit totožnost, zejména uvedením jména a příjmení a/nebo podrobnějšího portrétu

→ jde o zachycení podoby a její rozšiřování ve smyslu § 84 a 85 občanského zákoníku

=> vyžaduje svolení podle občanského zákoníku (nejde však o zpracování osobních údajů).

## **Situace, kdy je nutné získat souhlas podle GDPR**

V případech zvláštních akcí pořádaných školou, je-li je to vhodné, je k takto zachycené podobě dítěte připojováno jméno a příjmení a další údaje, například o třídě, věku, účasti na akci konkrétního data, úspěchů ve vzdělání, vítězství v soutěžích včetně sportovních apod.

→ jedná se o zpracování osobních údajů ve smyslu čl. 4 odst. 2 Obecného nařízení (GDPR)

=> vyžaduje souhlas subjektu údajů.

## **Souhlas daný žákem**

Za žáka dává primárně souhlas zákonný zástupce.

Souhlas zákonného zástupce v zastoupení dítěte bude obecně použitelný do té doby, kdy se dítě stane natolik rozumově a volně vyspělé, aby souhlas udělilo samo. Zároveň by v té situaci neměl existovat protichůdný zájem zákonného zástupce.

Obecné nařízení (GDPR) přímo stanovuje věk, od kterého může dítě samo udělit souhlas v souvislosti se službami informační společnosti (například založení e-mailového účtu). Přitom dává členským státům EU možnost si tuto hranici upravit. V České republice byl pro takový souhlas určen věk 15 let.



## **Souhlas daný žákem**

Správci – školy – si musí interně vyhodnotit, do jakého věku dětí a pro jaké zpracování budou požadovat souhlas zákonného zástupce a pro jaké zpracování lze ponechat rozhodnutí na dítěti.

Obvykle bývá v souladu s názorem ÚOOÚ stanoven věk 15 let.

Pokud si škola stanoví, že souhlas se zpracováním osobních údajů např. v oblasti zveřejňování fotek s osobními údaji mohou dávat již děti ve věku 15 let, musí předchozí souhlas zákonného zástupce v den dosažení věku 15 let dítěte nahradit nebo doplnit souhlasem právě tohoto dítěte – subjektu údajů.

## **Odpovědnost za nakládání s fotografiemi**

### *Kdo dává souhlas s pořízením zpracováním fotografií?*

Použijí se obecně platné smluvní principy podle občanského práva, aplikovatelné na právní jednání nezletilých osob (§ 31 občanského zákoníku a další), včetně jejich zastoupení zákonnými zástupci. Souhlas zákonného zástupce v zastoupení dítěte bude obecně použitelný do té doby, kdy se dítě stane natolik rozumově a volně vyspělé, aby souhlas udělilo samo. Zároveň by v té situaci neměl existovat protichůdný zájem zákonného zástupce.

Pokud si škola stanoví, že souhlas se zpracováním osobních údajů např. v oblasti zveřejňování fotek s osobními údaji mohou dávat již děti ve věku 15 let.

### *Je nutné plnit informační povinnost?*

*Informační povinnost musí být splněna při každém zpracování osobních údajů, včetně zpracování fotografií.*

## *Může zákonný zástupce požadovat stažení fotografie z webu, když před tím udělal souhlas?*

Každý souhlas může být odvolán, a to buď obecně nebo ve vztahu k jednotlivým krokům činěným školou. Pokud se zákonný zástupce ohradí proti zveřejnění fotky (a to i bez konkrétního popisu), je zpravidla nutné takové fotky přestat veřejně vystavovat.

## *Jak je to se zveřejňováním fotografií na sociálních sítích?*

Pro využívání sociálních sítí (např. Facebook, Instagram) platí obecně stejná pravidla jako pro zveřejňování fotek na webu obce. Rodiče musí vždy vědět o tom, že škola využívá služeb sociálních sítí. V rámci informací o vytváření fotek a jejich umístování do veřejného prostoru (na internet) musí mít zákonní zástupci možnost volby, zda si případně přejí fotky umístit i na sociální sítě.

Pro sociální sítě by pravidla měla být nastavena přísněji, protože obsahují nástroj na rozeznávání obličejů v systému, přidávání identifikace, možnost sdílení příspěvků i mimo uzavřenou skupinu apod.

<p><b>Jméno, příjmení, třída žáka, rok narození</b></p>	<p>Vystavení školních prací v prostorách školy a na akcích pořádaných školou.</p> <p>Jedná se o oprávněný zájem školy prezentovat svou činnost, zároveň o veřejný zájem – škola má dokladovat svou činnost v průběhu roku.</p> <p>⇒ SOUHLAS NENÍ TŘEBA.</p>	<p>Po dobu školní docházky</p> <p><input type="checkbox"/></p>
<p><b>Jméno, příjmení, třída, rok narození</b></p>	<p>Přihlášky a evidence (seznamy) na aktivity školy - plavání, dopravní hřiště, školy v přírodě, lyžařský kurz, přihlášení do soutěží, přehled výchovně vzdělávací práce (záznamy).</p> <p>Je nutné rozlišovat souhlas s účastní na akci a souhlas se zpracováním osobních údajů. Jestliže dá zákonná zástupce souhlas k účasti žáka/dítěte na dané akci, souhlasí zároveň s předáním osobních údajů, protože účast není bez takového předání možná. Platí v případě, že o tomto byl zákonný zástupce informován.</p> <p>⇒ SOUHLAS NENÍ TŘEBA.</p>	<p>Po dobu školní docházky</p> <p><input type="checkbox"/></p>
<p><b>Jméno, příjmení, třída, datum narození, bydliště</b></p>	<p>Poskytnutí těchto údajů ubytovacím zařízením v souvislosti s organizací výjezdních aktivit školy, např. škol v přírodě, lyžařských výcviků, adaptačních pobytů, školních výletů, mediálních kurzů, exkurzí.</p> <p>Je nutné rozlišovat souhlas s účastní na akci a souhlas se zpracováním osobních údajů. Jestliže dá zákonná zástupce souhlas k účasti žáka/dítěte na dané akci, souhlasí zároveň s předáním osobních údajů, protože účast není bez takového předání možná. Platí v případě, že o tomto byl zákonný zástupce informován.</p> <p>⇒ SOUHLAS NENÍ TŘEBA.</p>	<p>Po dobu školní docházky</p> <p><input type="checkbox"/></p>
<p><b>Jméno, příjmení, třída</b></p>	<p>Přihlášky do soutěží.</p> <p>Je nutné rozlišovat souhlas s účastní na akci a souhlas se zpracováním osobních údajů. Jestliže dá zákonná zástupce souhlas k účasti žáka/dítěte na dané akci, souhlasí zároveň s předáním osobních údajů, protože účast není bez takového předání možná. Platí v případě, že o tomto byl zákonný zástupce informován.</p> <p>⇒ SOUHLAS NENÍ TŘEBA.</p>	<p>Po dobu školní docházky</p> <p><input type="checkbox"/></p>
<p><b>Jméno, příjmení, e-mail zákonného zástupce</b></p>	<p>Zasílání informací o dostupných aktivitách školy (např. besedy, prezentační aktivity, otevřené hodiny pro zákonné zástupce).</p> <p>Souhlasem je samotné předání kontaktních údajů pro tento účel (nezbytná je informace předaná zákonnému zástupci). Formalizovaný souhlas není nutný. Tady skutečně souhlas potřebujeme, ale je vyjádřen jinou formou než písemnou, ale je možné ho zapracovat do zúženého formuláře.</p> <p>⇒ SOUHLAS NENÍ TŘEBA.</p>	<p>Po dobu školní docházky</p> <p><input type="checkbox"/></p>

# Odpovědnost za dítě při vyzvedávání dítěte ze školy/družiny

## Základní zákonná ustanovení:

§ 865 Odpovědnost obou rodičů: *Rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům. Má ji každý rodič, ledaže jí byl zbaven. Rozhodne-li soud o omezení svéprávnosti rodiče, rozhodne zároveň o jeho rodičovské odpovědnosti.*

§ 866 Rozhodnutí soudu o rozsahu rodičovské odpovědnosti: *Pro rozhodnutí soudu, které se týká rozsahu rodičovské odpovědnosti nebo způsobu či rozsahu, v jakém ji rodiče mají vykonávat, jsou určující zájmy dítěte.*

§ 872 Právo osobně se stýkat s dítětem: *Před rozhodnutím soudu o omezení rodičovské odpovědnosti soud vždy posoudí, zda je vzhledem k zájmu dítěte nezbytné omezit právo rodiče osobně se stýkat s dítětem. Dojde-li ke zbavení rodiče rodičovské odpovědnosti, zůstává rodiči právo osobně se stýkat s dítětem jen v případě, že soud rozhodne o zachování tohoto práva rodiči s přihlédnutím k zájmu dítěte.*

§ 876 Vzájemná shoda rodičů: *Rodičovskou odpovědnost vykonávají rodiče ve vzájemné shodě.*



## Vyzvedávání dítěte při neshodách zákonných zástupců

Při rozvodu rodičů je obvykle dítě svěřeno do péče jednomu z nich nebo je dítě svěřeno do střídavé péče. V případě nesezdaných rodičů rozhoduje soud pouze v případě, že nedojde k dohodě o péči o dítě.

V obou případech by mělo mezi rodiči dojít k dohodě ve věci styku s dítětem.

Pokud je dítě svěřeno jednomu z rodičů a byl upraven styk s druhým rodičem, měl by rodič, kterému bylo dítě svěřeno do péče informovat školu o rozhodnutí soudu, soudem schválené dohodě rodičů, popř. o mimosoudní dohodě rodičů.

Postup doporučený MPSV a ČSI:

1) Právo rodiče na převzetí dítěte ze školy vyplývá z vykonatelného soudního rozhodnutí (ve formě rozhodnutí nebo usnesení o předběžném opatření) o úpravě styku s dítětem nebo z dohody rodičů o styku s dítětem, anebo

2) K předávání dítěte rodiči, které jej nemá ve své péči, udělil souhlas rodič, který má dítě svěřeno do péče. Tento souhlas může rodič udělit ad hoc ke každému jednotlivému předání dítěte druhému rodiči anebo může udělit paušální souhlas, že dítě může být kdykoliv předáno druhému rodiči.

Bez rozhodnutí soudu nemůže škola omezit rodičovská práva jednoho z rodičů pouze na žádost jednoho z nich.

**Jiná sdělení** (u rozvedených rodičů – č. rozsudku, ze dne, dítě svěřeno do péče, rozsah styku s druhým rodičem podstatný pro předávání dítěte mateřskou školou):

Podle názoru ČŠI musí škola stejným způsobem postupovat i v případě, že soud sice svěřil nezletilé dítě do výchovy pouze jednoho z rodičů, ale neomezil výslovně rodičovskou zodpovědnost druhého rodiče ani právo na styk s dítětem.

Neshoda s OSPD a soudy.

Pokud soud sice svěřil nezletilé dítě do výchovy pouze jednoho z rodičů, ale neupravil žádným způsobem styk druhého rodiče s dítětem, je zcela na vůli rodiče, kterému bylo dítě svěřeno do péče, v jakém rozsahu styk povolí.

## Vyzvedávání dítěte nezletilým sourozencem

Každý z rodičů může svá práva, svou odpovědnost, přenést. Každý z rodičů tedy může pověřit třetí osobu, aby například vyzvedávala dítě ze školy.

Škola může trvat na tom, aby uvedené pověření jiné osoby bylo provedeno prokazatelně bez možného zpochybnění úmyslu rodičů v této věci.

Rodič může své kompetence přenést na osobu zcela dle jeho výběru, včetně nezletilého dítěte. Pokud rodiče pověří staršího sourozence vyzvedáváním mladšího, okamžikem, kdy je dítě předáno pověřené osobě, rodiče přebírají za obě děti odpovědnost.

Škola tedy nemůže odmítnout vydat dítě staršímu nezletilému sourozenci v případě, kdy je tento sourozenec vyzvednutím rodiči pověřen.

## **Odpovědnost za dítě při jeho včasném nevyzvednutí**

Doba provozu školy/družiny je stanovena školním řádem.

1) Při nevyzvednutí dítěte v době, která je dohodnuta se zákonným zástupcem dítěte, pedagogický pracovník kontaktuje zákonné zástupce dítěte nebo další osoby, které jsou zmocněny dítě vyzvednout.

2) V případě, že se nepodaří spojit s žádnou z uvedených osob a současně nikdo dítě nevyzvedne do konce doby provozu školy/družiny, pedagogický pracovník prostřednictvím Policie ČR (resp. městské policie) kontaktuje orgán sociálně-právní ochrany dětí. Je vhodné kontaktovat orgán sociálně-právní ochrany dětí prostřednictvím policie, neboť je obvykle nutné tak učinit v pozdních odpoledních hodinách, a tímto způsobem pedagogický pracovník snáze zjistí ten orgán sociálně-právní ochrany dětí, který má pohotovostní službu. Pokud bude situace taková, že se dítě ocitlo bez jakékoliv péče, je umístěno do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (§ 42 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění).



# Odpovědnost školy za škodu obecně

Škoda je pojem, který lze jen velmi obtížně definovat a vymezit, protože pokud je způsobena, může mít různé dopady, její projevy mohou být patrné v různých oblastech.

Jedním ze základních principů odpovědnosti za škodu je tzv. prevenční povinnost - ustanovení § 2900 občanského zákoníku (*Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újme na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.*)

Podle občanského zákoníku může škoda vzniknout:

- na životě dětí,
- Na zdraví dětí nebo
- na vlastnictví dětí.



Pro školy je obecně definovaná prevenční povinnost vůči žákům výslovně rozvinuta co do újmy na zdraví (a tedy i co do újmy na životě) v ustanovení § 29 odst. 2 školského zákona (*školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Ministerstvo stanoví vyhláškou opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání ve školách a školských zařízeních a při činnostech s ním souvisejících.*)

Podrobnější úprava práv a povinností vedoucích k prevenci vzniku škod by měla být zakotvena v interních směrnících školy, zejména:

- ve školním řádu
- v provozním řádu
- v pracovním řádu.

Odpovědnost školy za škodu způsobenou dítěti uvedena v ustanovení § 391 odst. 2 zákoníku práce.

Do 1. června 2020 mateřské školy odpovídaly podle občanského zákoníku

→ zákon č. 366/2019 Sb. – novela zákoníku práce – mateřské školy odpovídají podle zákoníku práce:

*Za škodu, která vznikla dětem v mateřských školách, žákům základních škol a základních uměleckých škol při vyučování nebo v přímé souvislosti s ním, odpovídá právnická osoba vykonávající činnost dané školy; při výchově mimo vyučování ve školském zařízení nebo v přímé souvislosti s ní odpovídá za škodu právnická osoba vykonávající činnost daného školského zařízení.*

Souhrnně lze konstatovat, že škola odpovídá za:

- za újmu na životě dítěte,
- za újmu na zdraví dítěte,
- za újmu na cti nebo důstojnosti dítěte,
- za škodu na majetku dítěte.

*Jedinou podmínkou odpovědnosti školy za škodu způsobenou žákovi je pouze vlastní vznik škody (i nemateriální újmy), a to při vyučování nebo v přímé souvislosti s vyučováním.*

Za škodu způsobenou dítěti vždy odpovídá škola zajišťující vzdělávání a výchovu žáka, jakožto právnická osoba a nikdy ne přímý vyučující – zaměstnanec školy.

Vzdělávání a výchovu v době např. školy v přírodě zajišťuje škola, nikoli agentura poskytující škole služby.

Stejně tak uvedenou odpovědnost nelze přenést na zákonné zástupce dětí, a to i tehdy, pokud zákonní zástupci dítěte podepíší, že přebírají odpovědnost za své dítě.

V určitých specifických případech může rovněž dojít k souběhu odpovědnosti školy s odpovědností dalšího subjektu - § 2917 občanského zákoníku (*Kdo je povinen k náhradě škody způsobené jinou osobou, má proti ní postih.*)



# Odpoř�ednost řkoly ve vztahu k dítěti

## Odpoř�ednost při úrazu

řádný obecně závazný právní předpis neobsahuje definici pojmu „řkolní úraz“.

Ustanovení ř 29 odst. 3 řkolského zákona - řkoly a řkolská zařízení jsou povinny vést evidenci úrazů dětí, řáků a studentů, k nimř dořlo při činnostech uvedených v odstavci 2, vyhotovit a zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a institucím.

Metodický pokyn MřMT k zajiřtění bezpeřnosti a ochrany zdraví dětí, řáků a studentů - Úrazem řáků je úraz, který se stal řákům při vzdělávání nebo s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování řkolských služeb. Jedná se tedy zejména o úrazy řáků na vycházkách, výletech, zájezdech, putováních, exkurzích, při koupání, při výuce plavání a lyžařském výcviku, sportovních a turistických kurzech, zahraničních výletech, při účasti na soutěřích a přehlídkách.

Úrazem žáků není úraz, který se žákům stane na cestě do školy a zpět, nebo na cestě na místo nebo cestou zpět, jež bylo určeno jako shromaždiště mimo prostory školy při akcích konaných mimo školu.

⇒ Nyní je už škola za škodu odpovědná, i když prokáže, že dodržela veškerá nastavená pravidla, a poškozený tak získává nárok na odškodné vyplacené pojišťovnou.

*Objektivní odpovědnost*

## Odpovědnost za poškození věcí

Škoda je pojem, který lze jen velmi obtížně definovat a vymezit, protože pokud je způsobena, může mít různé dopady, její projevy mohou být patrné v různých oblastech.

Škoda je újmou, která nastala v majetkové sféře poškozeného. Objektivně ji lze vyjádřit všeobecným ekvivalentem, tzn. v penězích.

Specifický případ je škoda na odložených věcech - § 2945 občanského zákoníku.

Tato odpovědnost se uplatní při škodě, která vznikne ztrátou, poškozením, nebo zničením věci odložené na místě, které je k odkládání určeno nebo na místě, kam se takové věci obvykle ukládají. V případě školy jde tedy zejména o šatny dětí (které jsou ze své povahy určena právě k odkládání věcí dětí, zejména svršků oblečení).

Také tato odpovědnost je na principu tzv. objektivní odpovědnosti, tudíž škola je povinna škodu na věci dítěti uhradit bez ohledu na to, zda poškození, zničení či ztrátu věci škoda jakkoliv zavinila.

Zákon poskytuje poměrně krátkou lhůtu k uplatnění této škody. Škoda musí být uplatněna bez zbytečného odkladu, nejpozději do 15 dnů po dni, kdy se poškozený o škodě musel dozvědět.

## **Odpovědnost při pořádání školy v přírodě a školních výletech**

Školní výlety jsou u dětí velmi oblíbené. Na ředitele škol a pedagogy však tyto akce kladou značné nároky. Je třeba vyřešit otázky týkající se pracovního práva, např. jak se vypořádat s limity pracovní cesty a cestovními náhradami, s pracovní dobou atd.

Důležitou součástí také je zorientovat se v odpovědnosti za škodu, a to jak za škodu způsobenou dětmi, tak způsobenou dětem.

Právní aspekty školních výletů jsou proto důležité jak pro ředitele školy, tak pro jednotlivé pedagogy.

Ještě složitější je zorganizovat školu v přírodě. Tato akce klade na školu vyšší nároky na dodržení právních předpisů.



- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů,
- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon),
- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů,
- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce,
- zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách,
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků,
- vyhláška č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti

## Typy akcí

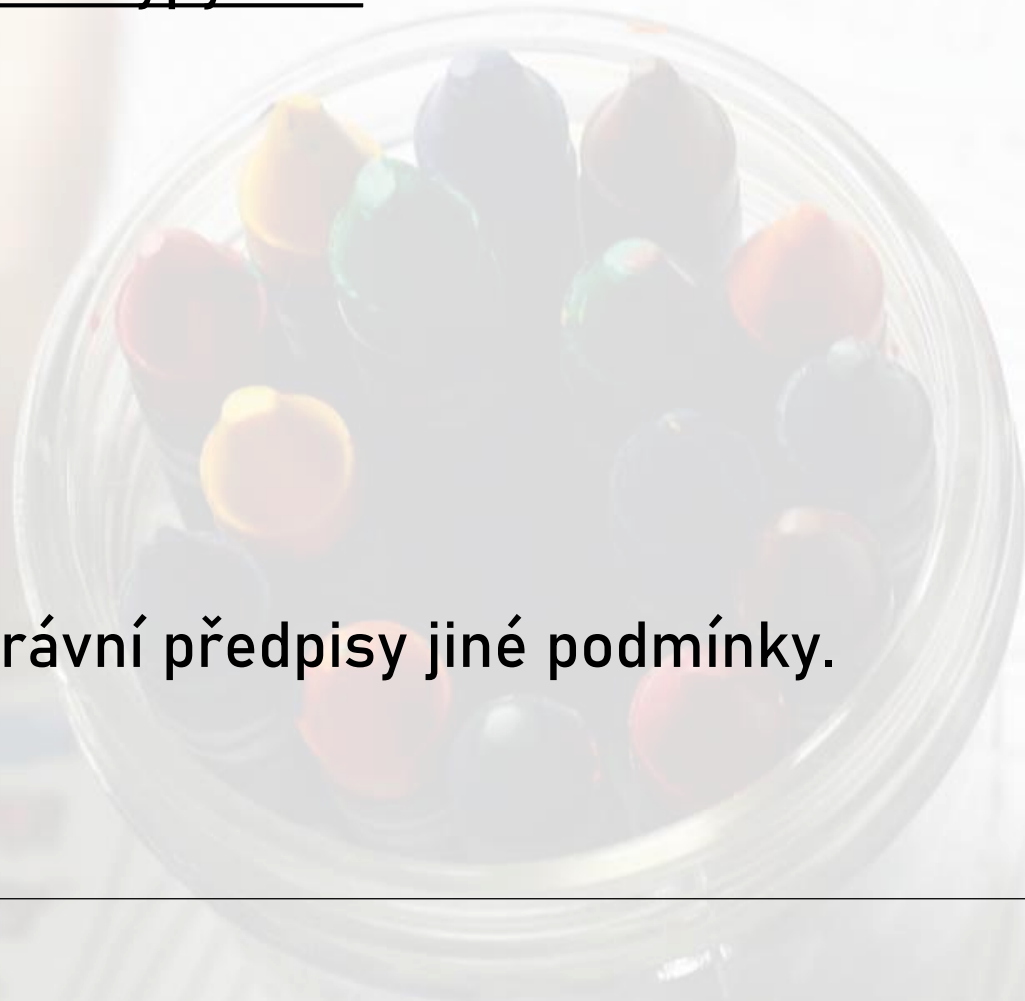
Právní předpisy rozeznávají dva typy akcí:

- Zotavovací akce
- Školy v přírodě

Praxe zná ještě jeden typ:

3) Školní výlet.

Pro každý typ akce stanoví právní předpisy jiné podmínky.



## Zotavovací akce

Ustanovení § 8 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví: *„Zotavovací akcí je organizovaný pobyt 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než 5 dnů, jehož účelem je posílit zdraví dětí, zvýšit jejich tělesnou zdatnost, popřípadě i získat specifické znalosti nebo dovednosti. Zotavovací akce se může skládat z více běhů. Pro účely účasti na zotavovací akci se za dítě ve věku do 15 let považuje i dítě, které v kalendářním roce, kdy je zotavovací akce pořádána, dovrší věk 15 let.“*

Zotavovací akce se může zúčastnit žák, které:

- a) je zdravotně způsobilé k účasti na ní,
- b) nejeví známky akutního onemocnění (například horečky nebo průjmu), a
- c) ve 14 kalendářních dnech před odjezdem do školy v přírodě nepřišlo do styku s fyzickou osobou nemocnou infekčním onemocněním nebo podezřelou z nákazy ani mu není nařízeno karanténní opatření.
- d) splňuje požadavky stanovené v odstavci 1 a podrobilo se stanoveným pravidelným očkováním nebo má doklad, že je proti nákaze imunní nebo že se nemůže očkování podrobit pro kontraindikaci.

## Škola v přírodě

Ustanovení § 8 odst. 1 o ochraně veřejného zdraví

*„Školou v přírodě se pro účely tohoto zákona rozumí zotavovací pobyt bez přerušování vzdělávání dětí mateřské školy nebo žáků základní školy, který organizuje mateřská nebo základní škola“.*

Školy v přírodě může zúčastnit žák, které:

- a) je zdravotně způsobilý k účasti na ní,
- b) nejeví známky akutního onemocnění (například horečky nebo průjmu), a
- c) ve 14 kalendářních dnech před odjezdem do školy v přírodě nepřišlo do styku s fyzickou osobou nemocnou infekčním onemocněním nebo podezřelou z nákazy ani mu není nařízeno karanténní opatření.

Pro zotavovací akce jsou stanoveny přísnější podmínky než pro školní výlet => na zotavovací akci je třeba požadovat očkování, na školu v přírodě ne.

**Škola není oprávněna vyžadovat na doložení výše uvedených skutečností kopii očkovacího průkazu.**

**Očkovací průkaz je možné ve své podstatě považovat za zdravotnickou dokumentaci dítěte podléhající právní úpravě zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.**

**Mohlo by se jednat o nadbytečné zpracování osobních údajů.**



## Zdravotní způsobilost

Zdravotní způsobilost dítěte pro účast na škole v přírodě na dobu delší než 5 dnů nebo zotavovací akci posuzuje a posudek vydává registrující poskytovatel zdravotních služeb v oboru praktické lékařství pro děti a dorost.

Nemá-li dítě registrujícího poskytovatele, vydává posudek poskytovatel v oboru praktické lékařství pro děti a dorost.

V případě zotavovací akce tento poskytovatel zdravotních služeb v posudku dále uvede, zda se dítě podrobilo stanoveným pravidelným očkováním nebo má doklad, že je proti nákaze imunní nebo že se nemůže očkování podrobit pro kontraindikaci.

Posudek o zdravotní způsobilosti dítěte má platnost po dobu dvou let od data vystavení, pokud během této doby nedošlo ke změně zdravotní způsobilosti dítěte.

(§ 9 odst. 3 zákona o ochraně veřejného zdraví)

## **Potvrzení o bezinfekčnosti**

Skutečnosti uvedené v odstavci 1 písm. b) a c):

b) nejeví známky akutního onemocnění (například horečky nebo průjmu), a

c) ve 14 kalendářních dnech před odjezdem do školy v přírodě nepřišlo do styku s fyzickou osobou nemocnou infekčním onemocněním nebo podezřelou z nákazy ani mu není nařízeno karanténní opatření.

potvrzuje v písemném prohlášení zákonný zástupce dítěte nebo fyzická osoba, kterou k tomu zákonný zástupce dítěte písemně zmocnil; toto potvrzení nesmí být starší než jeden den.

(ustanovení § 9 odst. 3 zákona o ochraně veřejného zdraví)

## Společné ubytování

Ubytování dětí se zajišťuje odděleně podle pohlaví s výjimkou případů, kdy se společným ubytováním vysloví souhlas zákonný zástupce dítěte. Osoby činné při zotavovací akci jako dozor se ubytují odděleně v blízkosti dětí.

(ustanovení § 4 odst. 1 vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti).

Podle § 3 téže vyhlášky sprchy užívají děti odděleně podle pohlaví a musí být zajištěna intimita. Záchody užívají děti odděleně podle pohlaví a musí být zajištěna intimita.

## Povinnosti školy:

- Podle typu akce zajistit podmínky konání.
- Zajistit, aby se akce zúčastnily pouze děti/žáci splňující podmínky stanovené zákone o ochraně veřejného zdraví.
- Získat potřebné souhlasy pro všechny aktivity.
- Zajistit bezpečnost a ochranu zdraví (§ 29 školského zákona)

## Povinnosti zákonných zástupců:

Ustanovení § 22 odst. 3 písm. c) školského zákona

*Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích dítěte nebo žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání.*

## Školní výlet

Školní výlet ale nesplňuje definici zotavovací akce ani školy v přírodě.

V případě vícedenních výletů je však třeba přihlídnout k § 12 zákona o ochraně veřejného zdraví:

*„Při organizovaném pobytu dětí v počtu menším nebo po dobu kratší, než stanoví § 8 odst. 1 věta první, s výjimkou akcí pořádaných pro děti v poměru rodinném a obdobném, musí osoba, která akci pořádá, zajistit hygienicky nezávadný stav zařízení, zásobování akce pitnou vodou v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem pro zotavovací akce a účast pouze fyzických osob, které splňují podmínky stanovené v § 10 odst. 1 a 3. Škola, která vysílá děti na školu v přírodě na dobu 5 dnů nebo kratší, musí zajistit hygienicky nezávadný stav zařízení a zásobování akce pitnou vodou v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem pro zotavovací akce.“*



## Školní výlet

Vzdělávání (tj. i školní výlet) je poskytováno v souladu se vzdělávacím programem podle § 3 školského zákona (tj. v souladu s rámcovým vzdělávacím programem a školním vzdělávacím programem).

Pokud se uskutečňuje několikadenní výlet nebo výlet s náročnějšími aktivitami, měla by škola posoudit, zda povolí účast pouze těm dětem, kteří předloží posudek o zdravotní způsobilosti dítěte (analogicky požadavkům školy v přírodě).

Pokud se uskutečňuje několikadenní výlet, měla by škola posoudit, zda je nutné na výlet vyslat pouze odborně a zdravotně způsobilé osoby (analogicky požadavkům školy v přírodě).

## **Poskytování zdravotních úkonů**

Od 1. 1. 2022 novela zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, která s účinností od 1. 1. 2022 umožní na základě indikace praktického lékaře pro děti a dorost poskytovat poskytovatelům domácí péče zdravotní služby dětem ve školách.

Školy a školská zařízení se od 1. 1. 2022 stávají vlastním sociálním prostředím pacienta – dítěte, kde bude umožněno poskytování zdravotních služeb poskytovatelem zdravotních služeb dětem, které sami nedokáží provést zdravotní výkon (podávání léku, aplikace inzulínu, event. odsátí tracheostomie, výměna stomických pomůcek apod.).

## Jak postupovat v případě, že dítě samo nedokáže provést zdravotní úkon:

- zákonný zástupce požádá PLDD, u kterého je dítě registrováno, o indikaci domácí péče,
- po indikaci PLDD osloví zákonný zástupce poskytovatele zdravotních služeb (poskytovatel domácí péče),
- zákonný zástupce osloví ředitele školy a předá potřebné informace,
- škola musí poskytovateli zdravotních služeb umožnit vstup do školy a zajistit pro poskytnutí zdravotních služeb prostor (místnost),
- vybavení místnosti (jelikož se nejedná o místnost poskytovatele zdravotních služeb, ale o místnost ve „vlastním sociální prostředí pacienta“) není dáno legislativou, ale lze doporučit, aby v místnosti bylo umyvadlo s tekoucí teplou vodou, dávkovač s mýdlem, koš na odpad, stůl, 2 židle, event. lůžko; je možné např. využít místnost, kde se izoluje nemocné dítě, než si pro něj přijedou rodiče, ale především jde o zajištění soukromí dítěte,
- poskytovatel domácí péče si do školy přinese pomůcky pro provedení výkonu a odnese si vzniklý infekční odpad.

Jedná se o plánované pravidelně se opakující zdravotní výkony, které dítě nezvládne samo, a které nelze zajistit v době, kdy dítě není ve škole.

Škola nebo školské zařízení samo zdravotnického pracovníka nezajišťuje, pouze mu musí umožnit poskytování zdravotních služeb v prostorách školy.

Není vyloučena možnost, aby potřebný zdravotní výkon na základě dohody se zákonným zástupcem provedl pracovník školy, ovšem se všemi případnými důsledky vyplývajícími z chybného provedení zdravotního výkonu.

V žádném případě však nelze takové jednání na pracovnících školy vynucovat ať už ze strany zaměstnavatele nebo ze strany rodičů.

Právní úprava nezasahuje do povinnosti poskytnout laickou první pomoc ani neřeší situaci, kdy je třeba pouze dohled na dítě, které si bere lék samo, dohled u příjmu stravy, dohled u aplikace inzulínu.

Povinnost poskytnutí první pomoci škola naplní zavoláním rychlé záchranné služby (155) a řízením se pokynů operátora, který je pro tyto případy vyškolen.



# Odpoř�dnost řkoly ve vztahu k zaměstnancům

## Odpoř�dnost při úrazu

Ustanovení § 271k zákoníku práce

*Pracovním úrazem pro účely tohoto zákona je poř�kození zdraví nebo smrt zaměstnance, dořlo-li k nim nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. (§ 273 a 274).*

*Jako pracovní úraz se posuzuje téř úraz, který zaměstnanec utrpěl pro plnění pracovních úkolů.*

*Pracovním úrazem není úraz, který se zaměstnanci přihodil na cestě do zaměstnání a zpět.*

Zaměstnavatel, u něhož k pracovnímu úrazu došlo, je povinen objasnit příčiny a okolnosti vzniku tohoto úrazu za účasti zaměstnance, pokud to zdravotní stav zaměstnance dovoluje, svědků a za účasti odborové organizace a zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bez vážných důvodů neměnit stav na místě úrazu do doby objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu.

Zaměstnavatel je povinen vést v knize úrazů evidenci o všech úrazech, i když jimi nebyla způsobena pracovní neschopnost nebo byla způsobena pracovní neschopnost nepřesahující 3 kalendářní dny.

Je povinen vyhotovovat záznamy a vést dokumentaci o všech pracovních úrazech, jejichž následkem došlo

- a) ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny, nebo
- b) k úmrtí zaměstnance.

O tom, zda se jedná nebo nejedná o pracovní úraz, rozhoduje zaměstnavatel, nikoli lékař, který vystavil rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti. Zaškrtnutí příslušné kolonky lékařem tak není zcela rozhodující.

Zaměstnavatel je dle ust. § 269 odst. 4 zákoníku práce povinen nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu, i když dodržel povinnosti vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pokud se povinnosti nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu zcela nebo zčásti nezproští.

## Druhy náhrad při pracovním úrazu

- Náhrada za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti
- Náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti
- Náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění
- Účelně vynaložené náklady spojené s léčením
- Náhrada věcné škody
- Jednorázová náhrada nemajetkové újmy při zvlášť závažném ublížení na zdraví zaměstnance

## Odpovědnost za poškození věcí

Ustanovení § 226 zákoníku práce

*Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnou úschovu svršků a osobních předmětů, které zaměstnanci obvykle nosí do zaměstnání.*

Zaměstnavatel odpovídá zaměstnanci, a to v plné výši, za škodu na věcech, které se obvykle nosí do práce a které si zaměstnanec odložil při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním na místě k tomu určeném nebo obvyklém.



Zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci škodu na věcech, které se obvykle nosí do práce a které si zaměstnanec odložil při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním na místě k tomu určeném nebo obvyklém.

Právo na náhradu škody se promlčí, jestliže její vznik neohlásí zaměstnanec zaměstnavateli bez zbytečného odkladu, nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy se o škodě dozvěděl.

Zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci skutečnou škodu.

Škodu na věcech, které zaměstnanec obvykle do práce nenosí a které zaměstnavatel nepřevzal do zvláštní úschovy, je zaměstnavatel zaměstnanci povinen nahradit do částky 10 000 Kč. Jestliže se zjistí, že škodu na těchto věcech způsobil jiný zaměstnanec nebo došlo-li ke škodě na věci, kterou zaměstnavatel převzal do zvláštní úschovy, je zaměstnavatel povinen nahradit zaměstnanci škodu v plné výši.

Jde o tzv. objektivní odpovědnost zaměstnavatele -  
zaměstnavatel nemusí škodu zavinit.

Zaměstnanec musí zaměstnavateli prokázat, že

- (i) škoda vznikla na věcech poškozením, zničením nebo ztrátou a její výši,
- (ii) tyto věci odložil u zaměstnavatele při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, a to
- (iii) na místě k tomu určeném (např. ve skříňce) nebo na místě, kam se obvykle odkládají.

# Odpovědnost zákonného zástupce

## Odpovědnost za poškození věci dítětem

Ustanovení § 2920 a násl. občanského zákoníku

*Škodu způsobenou nezletilým mladším třinácti let nahradí ten, kdo nad ním zanedbal náležitý dohled. Nedošlo-li ke škodě v důsledku zanedbání náležitého dohledu, nahradí škodu nezletilý, způsobil-li ji činem povahy úmyslného trestného činu nebo je-li to spravedlivé se zřetelem k jeho majetkovým poměrům a majetkovým poměrům poškozeného.*

*Není-li nezletilý škůdce povinen k náhradě a ke škodě nedošlo v důsledku zanedbání náležitého dohledu, nahradí škodu ten, kdo má a vůči dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu, je-li to spravedlivé se zřetelem k jeho majetkovým poměrům a majetkovým poměrům poškozeného.*

Dřívější občanský zákoník - *Osoba, která byla povinna vykonávat dohled, se své odpovědnosti zproští, prokáže-li, že náležitý dohled nezanedbala.*

Současný občanský zákoník - *Škodu způsobenou nezletilým mladším třinácti let nahradí ten, kdo nad ním zanedbal náležitý dohled.*

Starý“ občanský zákoník zanedbání dohledu nad nezletilým předpokládal a škola (jako osoba vykonávající dohled) se mohla zprostit odpovědnosti pouze tehdy, pokud prokázala, že dohled nezanedbala.

Současný občanský zákoník již výše uvedený předpoklad zanedbání dohledu neobsahuje. Poškozený musí prokázat, že škola náležitý dohled zanedbala.



# Odpovědnost třetích osob a ve vztahu ke třetím osobám

## Předávání informací o dítěti třetím osobám (OSP OD, policie, partner zákonného zástupce atd.)

Pro předání osobních údajů dítěte musí existovat právní důvod podle čl. 6 odst. Obecného nařízení (GDPR):

- a) subjekt údajů udělil souhlas se zpracováním svých osobních údajů pro jeden či více konkrétních účelů;
- b) zpracování je nezbytné pro splnění smlouvy, jejíž smluvní stranou je subjekt údajů, nebo za účelem přijetí opatření na žádost subjektu údajů před uzavřením smlouvy;
- c) zpracování je nezbytné pro splnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje;
- d) zpracování je nezbytné pro ochranu životně důležitých zájmů subjektu údajů nebo jiné fyzické osoby;
- e) zpracování je nezbytné pro splnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce;
- f) zpracování je nezbytné pro účely oprávněných zájmů příslušného správce či třetí strany, kromě případů, kdy před těmito zájmy mají přednost zájmy nebo základní práva a svobody subjektu údajů vyžadující ochranu osobních údajů, zejména pokud je subjektem údajů dítě.



## Pojišťovny

V rámci činnosti školy vznikají situace, kdy škola předává pojišťovně seznam žáků, a to včetně rodného čísla.

Ustanovení § 2758 občanského zákoníku uvádí, že pojistnou smlouvou se pojistitel zavazuje vůči pojistníkovi (škole) poskytnout jemu nebo třetí osobě (žákům) pojistné plnění, nastane-li nahodilá událost krytá pojištěním (pojistná událost), a pojistník se zavazuje zaplatit pojistiteli pojistné. S pojistnými podmínkami musí být pojištění žáci seznámeni.

O pojištěných žácích musí být pojišťovna informována v takovém rozsahu, aby žáci byli jednoznačně určeni

=> Předání údaje pojišťovně ze strany školy → musí existovat právní důvod podle Obecného nařízení (GDPR).

## OSPOD

Spolupráci školy a školských zařízení s orgány sociálně-právní ochrany dětí (dále „OSPOD“) upravuje zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Škola a školské zařízení spolupracuje s OSPOD ve dvou základních formách:

- na výzvu OSPOD je povinností školy nebo školského zařízení sdělit bezplatně potřebné údaje podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí; ve školském zákoně najdeme pasáž opravňující školu ke sdělení údajů z dokumentace a školní matriky v § 28 odst. 4 (*školy a školská zařízení jsou údaje z dokumentace a údaje ze školní matriky oprávněny poskytovat osobám, které svůj nárok prokáží oprávněním stanoveným tímto zákonem nebo zvláštním zákonem*);
- škola ze své iniciativy oznámí OSPOD skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí (Pokud o to ten, kdo učinil oznámení, požádá, obecní úřad obce s rozšířenou působností ho informuje ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy oznámení obdržel, zda na základě skutečností uvedených v oznámení shledal či neshledal, že jde o dítě uvedené v § 6.)

## Při vstupu Policie ČR do školy a k vyhovění její žádosti o „výslech“ dítěte se vztahuje na školu následující:

- Škola je povinna pustit Policii ČR do školy a umožnit jí kontakt s žákem.
- Policista se musí po vstupu do školy ohlásit buď řediteli školy, nebo osobě, která ho v dané chvíli zastupuje. Policista musí sdělit, za jakým účelem přichází a své požadavky na školu, které se vztahují k součinnosti při šetření podezření nebo spáchání trestného činu.
- Ve škole neprobíhá výslech. Ve škole probíhá pouze rozhovor mezi policistou a žákem. V tuto chvíli se Policie ČR řídí vlastním vnitřním předpisem. U osob starších 15 let není nutná přítomnost třetí osoby. Tedy Policie ČR není povinna přijet s příslušným pracovníkem OSPOD.

- Policie ČR má právo odvézt žáka ze školy na služebnu k podání vysvětlení nebo k výslechu.
- Škola může a nemusí vyrozumět rodiče žáka. Policie ČR nemá povinnost čekat, až tak škola učiní. Pokud chce škola informovat rodiče nebo zákonné zástupce, opírá se o právo rodiče na informace o průběhu vzdělávání (§ 21 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon).
- Pro případné další kroky (stížnosti rodičů, advokátů) je vhodné, když si škola zjistí a zaznamená číslo, případně jméno policisty, který byl přítomen ve škole.



## Partner zákonného zástupce

*Ustanovení § 21 školské zákona - mají právo na informace o výsledcích vzdělávání (a právo vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí vzdělávání) sami žáci a studenti, zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků a v případě zletilých žáků a studentů také jejich rodiče, popřípadě osoby, které vůči zletilým žákům a studentům plní vyživovací povinnost.*

*Ustanovení § 855 občanského zákoníku - Pečuje-li o dítě jen jeden z rodičů, podílí se na péči o dítě a jeho výchově i manžel nebo partner rodiče dítěte, žije-li s dítětem v rodinné domácnosti. To platí i pro toho, kdo s rodičem dítěte žije, aniž s ním uzavřel manželství nebo registrované partnerství, žije-li s dítětem v rodinné domácnosti.*



Nový manžel nebo partner rodiče dítěte podílí na výchově dítěte, nestává se ani rodičem, ani zákonným zástupcem, a nemá ani vyživovací povinnost, pokud nedošlo k osvojení

⇒ nespadá tedy do žádné kategorie příslušné pro sdělování informací, jak je vyjmenovává školský zákon, právo na informace o dítěti nemá právo.

⇒ pokud má rodič dítěte zájem na tom, aby jeho nový partner mohl být o dítěti školou informován, je možné jej k tomu zplnomocnit prohlášením rodiče jakožto zákonného zástupce.

## **Odpovědnost zaměstnanců za svěřené věci**

Zaměstnanec je povinen nahradit zaměstnavateli škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

- vznik škody,
- při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním,
- zavinění,
- porušení povinností.

Vždy povinen prokázat zaměstnavatel.

Dohoda o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování, za které se považují hotovost, ceniny, zboží, zásoby materiálu nebo jiné hodnoty, které jsou předmětem obrátu nebo oběhu, s nimiž má zaměstnanec možnost osobně disponovat po celou dobu.

Zaměstnanec je povinen nahradit škodu způsobenou ztrátou nástrojů, ochranných pracovních prostředků a jiných podobných věcí, které mu zaměstnavatel svěřil na písemné potvrzení.

=> Snaha takto řešit odpovědnost pedagogů za věci ve třídách není možná.

## Trestní odpovědnost učitele

Nutno rozlišovat:

- odpovědnost školy,
- odpovědnost pedagoga.

Odpovědnost za děti má v první řadě právnická osoba – tj. škola.

Pedagog má primárně odpovědnost pracovněprávní.

Učitel může nést i odpovědnost trestněprávní. A to tehdy, pokud svým zaviněným jednáním naplní skutkovou podstatu některého trestného činu – většinou nedbalostní (ublížení na zdraví z nedbalosti).

Ustanovení § 164 odst. 1 písm. h) školského zákona - Ředitel školy a školského zařízení odpovídá za zajištění dohledu nad dětmi a nezletilými žáky ve škole a školském zařízení.

Možnost vzniku trestní odpovědnosti ředitele. Předpokladem je porušení výše uvedené zákonné povinnosti dohledu, které ve svém důsledku vedlo k naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu. Postačuje zde zavinění z nedbalosti.

Pro určení, zda trestní odpovědnost vznikla, je důležitá otázka zavinění - jestli učitel úraz nedostatečným dohledem zavinil, nebo ho nezavinila úraz se stal bez jeho zavinění.



A hand holding a blue marker is positioned over a glass dish filled with colorful beads. The background is a patterned surface with yellow circular accents. The text "Děkuji za pozornost." is overlaid in the center.

**Děkuji za pozornost.**

[judr.janeckova@seznam.cz](mailto:judr.janeckova@seznam.cz)